

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XXXV. Ianuen. seu Portus Veneris. De instabilitate Religiosi professi; Et an testamentum ab eo conditu[m] ante professionem, recipiat essentiam, ac perfectione[m] à die professionis, vel potius ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

I A N V E N.

S E U

P O R T V S V E N E R I S
T E S T A M E N T I

A D P E T I T I O N E M

P. JOANNIS BENEDICTI DE PORTU
V E N E R I S

Minoris Observantis.

Discursus pro veritate.

De intestabilitate Religiosi professi.
Et an testamentum ab eo conditum
ante professionem, recipiat essen-
tiam, ac perfectionem à die profes-
sionis, vel à die mortis naturalis, ad
effectum caducationis per præde-
cessum instituti.

Et an posita perfectione à die profes-
sionis, liceat eidem testatori ejus
voluntatem declarare in præjudi-
cium hæredis instituti, vel aliorum,
quibus ex testamento jus quæsitum
sit.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facti series.*
- 2 **F** Religiosus professus, an possit revocare testa-
mentum conditum ante professionem.
- 3 *Quid de Novitio.*
- 4 *Prohibitus disponere, vel revocare dispositionem fa-
ctam potest declarare.*
- 5 *In specie, an Religiosus declaret ejus dispositio-
nem imperfectam.*
- 6 *An Papa concedat Religiosis facultatem testandi,
vel revocandi testamentum jam conditum.*
- 7 *Testamentum Religiosi, an recipiat perfectionem à
die professionis, vel à die mortis naturalis præ-
sertim ad effectum caducationis per mortem hæ-
redis ante testatorem.*
- 8 *Et an deferendum sit declarationi ejusdem testato-
ris, de quo tempore sentierit.*
- 9 *De intestabilitate profitentium in Religione Hiero-
solymitana remissivè.*

D I S C. XXXV.

Volens P. Joannes Benedictus de Portu
Veneris professionem emittere in Reli-
gione Minorum strictioris observantiæ,
vulgò Reformatorum, testamentum
condidit, in quo hæredem instituit Joan-
nem Angelum consobrinum, tunc in captivitate
existentem, deputando interim, & donec præfatus
institutus in statum libertatis reverteretur, quosdam
hæreditatis administratores, quos hæredes fideicom-
missarios deputavit; Dicitur autem Jo. Angelo in ca-
ptivitate moriente, instituit ejusdem fratres & foro-
res æqualiter, cum ad certam ætatem pervenerint,
eo adjecto, quod ubi super dicto testamento aliqua
G 4 resulta-

suppleat requisitum servitii, non autem alterum in-
cessu in habitu, super quo erat controversia potius
facti, quam juris.

Et secundo quia, ut advertitur etiam dicto disc.
de creditoposito incesso in habitu, qui in Urbe vi-
detur connaturalis, dum etiam laici professores Ju-
ristæ, & Medici, alique curiales eundem habi-
tum clericalem tanquam togam doctoralem habent,
ut habetur actum sub tit. de iurisdic. disc. 93. ubi de
hac materia, & an laici Doctores gestare possint
vestem talarem à clericis usitaram; Alterum requi-
situm servitii Ecclesiæ in Urbe non videtur esse in
usu, dum exceptis illis, qui habent clericatum in
titulum beneficii, ut in tribus Basilicis Patriarcha-
libus, ac in aliis cernimus, alii clerici non infer-
viunt, neque certæ Ecclesiæ servitio adscripti sunt,
sed servitium expletur ab adolescentibus laicis con-
ductitiis, & qui usus in faciem Pape videntis, ac
tolerantis rectè attenditur etiam adversus Apolloli-
cas constitutiones habentes decretum irritans, quod
de ejus regulari natura impedit contrarium usum, ut
habetur decis. 194. num. 15. & seqq. par. 4. rec. tom. 2.
ac pluries alibi advertitur.

Scribentes pro legatariis pro testamento substi-
nendo, etiam in casu quo clericale privilegium non
suffragaretur, dicebant, quod in Gallia jus patriæ
potestatis in usu non esset, ut dicunt gl. in §. jus an-
tem instr. de par. pot. Bald. de feud. in rubr. an ma-
rito succed. ux. & rubr. de duob. fratr. de nov. benef.
Alex. in l. nemo potest num. 5 Cod. qui testament. fac.
post. Tiraguell. de revocat. lign. §. 1. gl. 9. num. 61.

Hoc autem motivum facilis erat solutionis ex
pluribus; Primum, quia à dicto glossa, & sequacium
cavendum esse advertunt Clemen. de par. pot. c. 2.
num. 4. qui alios refert; Secundò, quia Tiraguell.
loquitur cum præsupposito consuetudini, qualifica-
te, ubi scilicet agatur de filiis uxoris, vel exced-
entibus ætatem 25. annorum, ut clariùs habetur
apud Boer. decis. 197. num. 3. & per tot. & Barrius de
succes. lib. 1. tit. 7. num. 6. Tertiò, quia loquuntur
de consuetudine vigente in certis antiqui regni Gal-
liæ provinciis & partibus, quando sub regno Gallie
non comprehendebatur totum id, quod hodie ille
Rex possidet, cum plures adessent diversi principa-
tus, postea sub ea corona ex successione, vel aliis
titulis uniti, juxta ea que in proposito unionis plu-
rium principatum sub uno Principe, & an cadant
leges unius in altero, habentur sub tit. de præminent.
disc. 29. & sub tit. de feud. disc. 83. ac etiam sub tit. de
benef. disc. 27. Atque justificabatur, quod patria
testatoris erat de pertinentiis Ducatus Lothar-
ingie.

Et demum quarto, quod testamentum condi-
tum erat in Urbe, ut advertitur in prima hujus cau-
sæ decisione; Quæ tamen responsio non placebat,
quoniam conclusio, de qua apud Merlin. decis. 447.
repetit. decis. 355. p. 5. rec. num. 13. & seqq. & pluries
hoc eod. tit. de attendendo locum testamenti, quam-
vis per forenses conditi, percutit formam, ac so-
lemnitates, non autem statum personæ, quoniam si
hæc juxta dictos mores, jam erat sui juris ob non u-
sum patriæ potestatis, non ex eo, quod esset in Urbe,
efficeretur juris alieni, dum more erat accidentalis,
& pater erat in patria, ut etiam dicendum esset in
casu conversi, ut sub tit. de alien. & contract. adver-
tuit; Adhuc tamen in hac facti specie, in qua age-
batur de adolescente nullam clerici figuram facien-
te omninò probabilior videbatur prima resolutio
pro nullitate testamenti, cum nunquam in mente
cadat, ut Canones, & Doctores quoad hæc privilegia
de his clericis sentire voluerint.

De LUCA
de
testamentis
et
VI

resularet ambiguitas, vel dubium, stari deberet declarationi duorum ab eo deputatorum, & cujuslibet eorum in solidum.

Cum autem dictus Joannes Angelus post dicti testatoris emissam professionem, à captivitate redemptus, ad patriam, ac statum libertatis redierit, ductaque uxore, atque dicta hereditate agnita, ad paucos menses obierit absque prole condito testamento, in quo uxorem heredem scripsit, adhuc superstitie dicto testatore in statu Religionis continuante, atque asserente, ejus intentionis fuisse prædicto Joanni Angelo dictos ejusdem fratres, ac sorores substituendi, nedum in casu, quo in captivitate moreretur, sed etiam eo in libertate sine filiis moriente, quodque id ex errore scriptoris testamenti omisum fuerit; Hinc dubitari contingit, an dictus testator quamvis religiosus professus facere posset dictam declarationem, cui stari deberet in præjudicium dictæ uxoris, ab herede scripto ut supra instituta; Et quatenus de jure id non liceret, an id per Superiores habilitari posset, atque desuper consultus.

Respondi, ut dicti Religiosi declaratio nullatenus attendenda veniret, quoniam sequuta jam effectuione dictæ institutionis factæ de Jo. Angelo, non poterat ita tolli jus, quod eidem, seu ejus heredi quæsitum erat, cum Religiosus per professionem amittat testamenti factionem, ideoque sibi non licet testamentum in seculo conditum revocare, juxta magis communem, ac veram opinionem, de qua *Barbos. de Episcopo alleg. 99. Tambur. de jur. Abbat. disput. 4. quæst. 13. num. 4. Greg. dec. 87. num. 5. Rota dec. 623. num. 15. par. 4. rec. tom. 3.* Atque præ absoluto supponunt omnes tractantes quæstionem, an novitius possit revocare testamentum, de quo late *Barbos. de Episcopo dicta alleg. 99. num. 13. & Tambur. ubi supra, ubi ceteri cumulantur.*

Neque suffragari posse dixi, quod testator nollet id agere per viam revocationis testamenti, sed per viam declarationis, quæ etiam in actibus de sui natura irrevocabilibus, puta in donationibus inter vivos, donatori permittitur, atque admitenda est in donatarii præjudicium, ex eo, quod qui declarat non disponit de novo, sed quod à principio factum, seu volitum sit, clarius aperit, ad instar executientis grana à spicis juxta bonum *text. in l. adeo 7. §. cum enim, ff. de acquir. rerum dominio.* Et ceteris allegatis firmant *Cyriac. controv. 295. num. 30. & sequen. Othob. dec. 119. num. 8. & 195. num. 18. & sæpius in sua materia sub tit. de donat. & alibi.*

Et in specie, quod religiosus professus possit declarare ejus voluntatem dubiam, est magis communis opinio, de qua *Sanchez ad Decal. lib. 7. cap. 11. num. 6. Barbos. dicta alleg. 99. num. 15. in fine. Donatus Lainen. rerum regul. tom. 2. tit. de bonis novitiorum tract. 7. quæst. 29. Tambur. dicto quæst. 13. numer. 4.*

Id etenim rectè procedit in casu dubio, atque ubi agitur de declaranda voluntate ambigua, in qua rectè cadat terminus declarationis, seu interpretationis, & quo casu id credebam indubitatum, quoniam si testator commisit aliis facultatem interpretandi, multò melius id facere potest ipsemet, quo nullus esse potest de ejus voluntate melius informatus; Verum advertēbam, quod difficultas consistebat in eo, ut non versaremur in casu ambiguo, sed claro, in quo non cadit interpretatio ad *text. in l. ille, aut ille, ff. de legat. 3.* ideoque non esset interpretari, sed de novo disponere, quod fieri non potest, ut præsertim *Tambur. ubi supra.*

Hinc proinde, in hac testamentaria materia habemus, quod si agatur de probando declarationem voluntatis ambiguae, id fieri possit per probationes naturales, & sic per duos testes, vel alias species probationis, quinimò etiam per probationes imperfectas, ac per testes singulares, vel adminicula, & conjecturas; Sed si agatur de re clara, tunc quia est species novæ dispositionis, sive agatur de ademptione, sive de relicto, requiruntur eadem solemnitates, eademque habitas ad testandum, cum sit species novi testamenti, seu novæ ultimæ voluntatis, ut est omnium recepta distinctio, de qua pluries *hoc eodem tit.*

Habitatio autem Religiosi professi ad revocandum testamentum jam conditum, ac faciendum dictam declarationem, quæ haberet speciem novi testamenti, concedi non potest nisi per Papam, de cujus potestate dubitandum non est, cum non agatur de impedimento resulante à jure Divino, vel naturali, sed à jure positivo, cui absque dubio dispensare potest; Verum cum ageretur de religioso professo in Religione incapaci, qui magis mortuo assimilatur, ac etiam de tollendo jus quæsitum, nimium dubitari posse dixi, ut ista gratia potius denegabilis, quam concessibilis esset, cum soleat Papa concedere indultum testandi illis religiosis, qui more sæcularium in seculo vivunt, ut sunt milites Hierosolymitani, & similes, vel etiam aliquando Religiosis claustralibus in solò præjudicium Religionis incapaci, cujus bona dici possunt ipsius Papæ; Nimium autem rarum, ac difficile est, ut id concedendum sit religioso de Religione incapaci, atque non solum testandi, sed etiam revocandi testamentum, tollendique jus alteri quæsitum, dum ita essent tres exorbitantia.

Verum quia hæres institutus prædecessit testatori; Hinc proinde dixi, quod unicum fundamentum venientium ab intestato (qui erant iidem consobri-
ni superstites per hunc Religiosum voliti) esse posset in assumendo punctum caducationis, quod scilicet, hære moriente ante testatorem, testamentum remanserit caducum, neque institutionis transmissio detur in dicti præmortientis hæredes extraneos.

Hujus autem puncti determinationem dixi ab eo articulo pendere, an testamentum religiosi, vires, ac perfectionem recipiat à die professionis, & sic mortis civilis, vel potius mors naturalis expectanda sit; Si enim hæc secunda opinio attendi deberet, tunc resularet caducatio indubitanter, ut in specie *Sanchez in oper. moral. seu ad præcept. Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 3. num. 56.* ubi concordantes, secus autem è contrà.

Istam quæstionem omnium latius, & ex professo tractat idem *Sanchez loc. cit. ex num. 54.* ubi distinguit inter professum in Religione capaci, & incapaci, ut primo casu, ex magis communi, & recepta opinione, expectanda sit mors naturalis, secus autem in secundo; Quamvis, etiam utroque casu non desint contrarium volentes, ut scilicet etiam in casu professionis in Religione incapaci attendi debeat tempus mortis, atque interim bona spectare debeant cum dicta spe caducationis, vel ad Ecclesiam Romanam, vel ad venientes ab intestato, *ut num. 68.*

Quamvis enim regulariter videatur probabilior opinio ut supra distinguens, ut in isto casu Religiosis incapacis late probat idem *Sanchez num. 69.* & in materia fideicommissaria est conclusio hodiè recepta, ut in sua materia *sub tit. de fideicommissis.* Nihilominus ista videtur quæstio præsumptæ voluntatis, adeo ut totum fundetur in præsumptione, cui veritas cedere debet; Ideoque si appareret, etiam ex

ROMANA
CENSUS VITALITII

P R O

COLLEGIO ROMANO SOCIETATIS JESU

C U M

ELISABETHA.

Casus decifus per Rotam ut infra, postea concordatus.

conjecturis, quod testatoris voluntas fuerit, ut unum potius, quam aliud tempus ad testamenti perfectionem attendi deberet, tunc talis voluntas attendenda est, ut *idem Sanchez loco citat. num. 54. & Co. cum sequen.* ubi de casu professi in Religione capaci; Idemque in casu conuerso dicit *num. 68. in princip.* ut scilicet disponentis voluntas omnino seruanda sit.

Sic ergo est questio voluntatis ambiguae, etiam ex praesumptionibus, & conjecturis desumenda, Hinc advertebam non improbabiler dici posse, ut admitti debeat declaratio eiusdem testatoris adhuc viventis, quod scilicet ejus intentio fuerit, ut testamentum effectum sortiri deberet sequuta ejus morte naturali, & non antea, cum declarationi non obster inhabilitas, dum non est disponere, sed quod jam ab initio factum, vel volitum sit, aperire, ut supra.

Et licet *Sanchez loco cit.* loquendo de attendendo testantis voluntatem, percutiat casum, quo ipse velit, ut non expectata morte naturali, professio attendenda sit; Attamen nulla urgere videtur ratio, quae impediatur ne idem dici possit in casu conuerso, cum eadem sit utriusque casus ratio; Istudque dixi videri unicum remedium sufficiens saltem ad reddendum casum dubium, ut ita aliqua honesta concordia dignus fieret, atque ita quominus fieri potest testantis intentio laederetur; Nisi ex aliis testamenti partibus (mihi non communicatis) resularet clara voluntas in verbis explicata, ut testamentum statim sequuta professione, effectum, ac perfectionem sortiri deberet ut erat verisimilius.

Licet enim tenor institutionis haereditis cum facultate fiduciariis data alienandi, ad effectum redimendi scriptum haereditem a seruitute, magnam hujus voluntatis conjecturam praebere videretur; Attamen ista erat praesumptio, cui ipsiusmet testatoris declaratio probabiliter praualere deberet; Ideoque ubi veritas ita se haberet, atque tuta conscientia crederetur fieri posse, consului ut facienda non esset declaratio voluntatis super substitutione aliorum ut supra, sed solum quod voluntas fuerit, ut testamentum perfectionem, ac effectum non haberet, nisi post ejus mortem naturalem, ut ita dicti alii conjuncti venire possent jure caducationis ab intestato; Nisi factum eam destrueret, quia nempe in testamento diceretur, ut illud valitum esset, ac effectum sortiretur statim emissa professione, quo casu cautela dictae declarationis cessaret, cum in expressis, & claris non cadat terminus declarationis.

In proposito autem intestabilitatis professorum in aliqua Religione; Id habitum fuit pro absoluto in una *Perusina hereditatis 5. Maii 1662. & 30. Aprilis 1665. coram Albergato*, ubi de Fratere cappellano Religionis Hierosolymitanæ, & in qua causa ego scribens pro testamentario succumbente, qui agebat ad haereditatem contra Religionem, seu Commendatarium, non negabam intestabilitatem data professione, sed negabam istam, ex cuius defectu dictae resolutiones videbantur parum probabiles, ex iis, quae in hac *Perusina hereditatis* pro Francisco Pasquale habentur *sub tit. de Regularibus*, cum questio percuteret potius punctum probationis validae professionis, qua posita, intestabilitas resultabat de plano, secus autem e conuerso.

Testamentum professi in Societate Iesu, an valeat, atque effectum sortiatur à die emissae professionis, vel attendendum sit tempus mortis naturalis; Et quatenus attendatur mors ficta, quae resultat ex professione, quid dicendum sit de fructibus bonorum ab ipsomet professo perceptis, antequam haeres in testamento scriptus haereditatem adeat.

Aliqua de incapacitate professorum Societatis Iesu, & ipsiusmet Societatis; Et aliqua de natura, seu qualitate pecuniarum, ac reddituum in Chartulario Sancti Georgii Ianuæ.

SUMMARIUM.

- ¹ **F**acti series.
- ² De qualitate iurium Chartularii S. Georgii Ianuæ, ut in eis non attendatur mors civilis.
- ³ De conclusione super non prohibita simulatione personarum, quando procedat.
- ⁴ Titulus administratorius est oppositus titulo domini, neque potest esse quis dominus, & administrator eodem respectu.
- ⁵ Testamenta Religiosorum quando recipiant perfectionem.
- ⁶ De dominio bonorum haereditariarum non transferendo in haereditatem ante aditionem, quomodo intelligatur.
- ⁷ Eleemofyna danda non sunt provis.
- ⁸ De incapacitate Societatis Iesu quoad solemniter professos, ac domos professas, qualis sit, & in quo differat à Religione minorum.
- ⁹ Regula de fructibus haereditate jacente decursis ipsam haereditatem augentibus, an procedat, ubi de facto vivit testator, qui eos percepit.
- ¹⁰ Idem est nullum testamentum conditum esse, vel haereditatem in eo scriptum non adire.
- ¹¹ De eadem questione, de qua num. 5.
- ¹² De fructibus ex bonis propriis ab ipsomet testatore post professionem perceptis nomine proprio, an eos teneatur restituere haerediti scripto in testamento.

DISC.

De LUCA
de
testamentis
et
CUI
9